

C/2024/4666

9.8.2024.

Mišljenje Europskog gospodarskog i socijalnog odbora

Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija – Prema ambicioznom industrijskom upravljanju ugljikom u EU-u

(COM(2024) 62 final)

(C/2024/4666)

Izvjestitelj: **Gonçalo LOBO XAVIER**

Suizvjestitelj: **Jean-Michel POURTEAU**

Zahtjev za savjetovanje:	Europska komisija, 27.3.2024
Pravna osnova:	članak 304. Ugovora o funkcioniranju Europske unije
Nadležno tijelo:	Savjetodavno povjerenstvo za industrijske promjene
Datum usvajanja u Stručnoj skupini:	15.5.2024
Datum usvajanja na plenarnom zasjedanju:	30.5.2024
Plenarno zasjedanje br.:	588
Rezultat glasanja (za/protiv/suzdržani):	193/4/2

1. Zaključci i preporuke

1.1. Europski gospodarski i socijalni odbor (EGSO) smatra da je strategija za industrijsko upravljanje ugljikom u općim crtama izrazito dobrodošao i uravnotežen dokument koji obuhvaća mnoge elemente ključne za uvođenje procesa hvatanja i skladištenja ugljika (CCS) i hvatanja i upotrebe ugljika (CCU) na industrijskoj razini u EU-u. Taj pristup utvrđivanju pravila za skladištenje, logistiku, transport i infrastrukturu, kao i propisa odnosno tržišnih pravila za upravljanje ugljikom tijekom ovog desetljeća radi uspostave osnove za jedinstveno tržište ugljika u potpunosti je opravdan.

1.2. EGSO ističe da je potrebno ispuniti ostvarive ciljeve godišnjeg kapaciteta za skladištenje CO₂ u Europi: 50 milijuna tona do 2030., 250 milijuna tona do 2040. i 450 milijuna tona do 2050. Smatra da bi EU trebao u korist cjelokupne zajednice poduzeti djelotvorne korake da osigura dostatne kapacitete za skladištenje CO₂ u brojnim državama članicama. Stoga se slaže da bi sve države članice trebale dostaviti pregled svojih geoloških lokacija prikladnih za skladištenje ugljika kako bi se bolje svladali postojeći izazovi.

1.3. EGSO se slaže da je potrebno bolje prenositi informacije o ciljevima i djelotvorno ažurirati podatke potrebne za učinkovito donošenje odluka. Postavljeni su razni ciljevi u pogledu količina CO₂ koje treba hvatati, skladištiti i/ili ponovno upotrijebiti (ključne etape za 2030., 2040. i 2050.). EGSO predlaže da se redovito izvješćuje o napretku u tom području, razinama tehnološke spremnosti i kapacitetu za skladištenje CO₂. To će omogućiti bolju integraciju cjelokupnog ekosustava.

1.4. EGSO se u potpunosti slaže s tvrdnjom da se razvoj Europe treba temeljiti, među ostalim, na procesu čiste reindustrijalizacije. Industrijsko upravljanje ugljikom treba smatrati dodatnom prilikom da države članice poboljšaju kvalitetu radnih mjesta i potaknu rast na održiv način. EGSO skreće pozornost na to da strategije upravljanja ugljikom treba prilagoditi specifičnim industrijskim sektorima (npr. sektorima energetike, čelika i cementa i kemijskim postrojenjima), pri čemu treba imati na umu njihove jedinstvene profile emisija i tehnološke potrebe. Za to je potrebno suradničko djelovanje i strategija za partnerstvo radi poticanja suradnje istraživačkih institucija, akademske zajednice i drugih javnih i privatnih organizacija kako bi se iskoristilo stručno znanje i resursi.

1.5. EGSO tvrdi da je također nužno utvrditi prepreke koje ometaju uspješnu primjenu postojeće prakse upravljanja ugljikom u industrijskim uvjetima kako bi se lako uvele promjene i definirale strategije.

1.6. EGSO smatra da je jasno da je EU-u potrebna industrijska strategija za ugljik kojom bi se, uz ostvarenje zelenog plana, osigurala kvalitetna radna mjesta i pravedna tranzicija za radnike, a ujedno i identificirao eventualni manjak radne snage i vještina. Stoga je nužno nastaviti ulagati u prekvalifikaciju i usavršavanje radne snage kako bi se ostvarila dva cilja: prvo, povećanje privlačnosti karijera u industriji i, drugo, kombiniranje tog cilja s održivim znanjem kako bi se uspostavio visokokvalitetan i siguran proces i povećala konkurentnost i održivost poduzeća u industriji. Države članice trebale bi surađivati sa socijalnim partnerima na procjenjivanju učinka koji bi to imalo na zapošljavanje.

1.7. EGSO podržava pokušaj Komisije da podupre prekogranične infrastrukturne projekte za transport CO₂. Važno je mapirati fizičke veze i veze prijenosa podataka među zemljama.

1.8. EGSO preporučuje da se izradi jasan plan ulaganja u kojem će se opisati svaki izvor financiranja za razvoj tehnologija CCS-a i CCU-a. Svako javno financiranje treba biti popraćeno mehanizmom socijalne uvjetovanosti u svrhu stvaranja i zadržavanja kvalitetnih radnih mjesta.

1.9. EGSO smatra da bi projekti za smanjenje količine ugljika trebali uključivati i uklanjanje ugljika i izbjegavanje emisija ugljika. Međutim, smatra da se na razini EU-a izbjegavanje emisija ugljika trenutno nedovoljno podupire iako su ulaganja u rješenja te vrste već polučila uspješne rezultate u području komunalnih usluga, prijevoza i grijanja. EGSO stoga preporučuje uspostavu novog, zasebnog, dobro osmišljenog i pouzdanog sustava kredita za izbjegavanje emisija ugljika, koji bi imao visok integritet i oslanjao se na pouzdane metodologije koje tek treba razviti. Smatra da bi krediti za izbjegavanje emisija ugljika nudili poticaje za dekarbonizaciju i osigurali financijska sredstva za projekte nulte stope emisija. Istodobno skreće pozornost na to da se emisijske jedinice iz sustava EU-a za trgovanje emisijama (ETS) ne bi smjele koristiti kao „kredit” jer bi to moglo ugroziti tržišnu prirodu tog sustava.

1.10. EGSO smatra da treba napomenuti i to da zbog cijena na tržištu ugljika izbjegavanje emisija ugljika može biti izvor dodatnih prihoda. Subjekti čije su emisije male i koji imaju višak ugljičnih kredita mogli bi prodavati „neiskorištene” emisije subjektima čije su emisije velike. Taj bi tržišni mehanizam stoga omogućio izdavanje ugljičnih kredita kao oblika financiranja budućih projekata niskih emisija.

1.11. Naposljetku, postoje projekti za CCS i CCU koji su jasno usmjereni na uklanjanje ugljika. Izbjegavanje emisija ugljika dodatni je put prema dekarbonizaciji i EGSO smatra da je to vrlo relevantno. EGSO poziva na uravnotežen i realan pristup koji bi mogao objediniti prednosti tih dvaju komplementarnih procesa: izbjegavanja emisija ugljika i uklanjanja ugljika.

2. Opće napomene

2.1. U razdoblju znatnih promjena i velikih izazova Europi je bez sumnje potrebna snažna politika za oporavak njezine industrije. Budući da nisu ostvareni ciljevi više uzastopnih planova reindustrijalizacije, Europa je sada suočena s kritičnom situacijom koja, u skladu s ciljevima i ciljnim vrijednostima strategije EU-a za zeleni plan, iziskuje hitan odgovor.

2.2. Zbog potreba zelene i digitalne tranzicije, uključujući i njezinu socijalnu dimenziju, poduzimanje mjera još je hitnije, a europska industrija i politike sada moraju uz inovativnost, uspješnost i konkurentnost osigurati i održivost. Ciljevi su definirani, a europski klimatski pakt, koji je Europska komisija pokrenula u okviru europskog zelenog plana, namijenjen je ostvarenju cilja da EU postane klimatski neutralan do 2050.

2.3. Nema sumnje da je pred nama izazov: industrijske aktivnosti znatno pridonose globalnim emisijama ugljika, a EU je jedno od glavnih industrijskih središta. Unatoč dosadašnjim pokušajima da se emisije ugljika smanje, industrija ima ključnu ulogu u tom procesu, i potrebni su iznimni naponi da se ostvare ciljevi koje predlaže EU.

2.4. Postavljeni su razni ciljevi u pogledu količina CO₂ koje treba hvatati, skladištiti i/ili ponovno upotrijebiti (ključne etape za 2030., 2040. i 2050.). EGSO predlaže da se redovito izvješćuje o napretku u tom području, razinama tehnološke spremnosti i kapacitetu za skladištenje CO₂.

2.5. Posebnu pažnju treba posvetiti ispunjenju ostvarivih ciljeva godišnjeg kapaciteta za skladištenje CO₂ u Europi: 50 milijuna tona do 2030., 250 milijuna tona do 2040. i 450 milijuna tona do 2050. EGSO smatra da bi EU trebao poduzeti djelotvorne korake da osigura dostatan kapacitet skladištenja CO₂ u mnogim državama članicama. Stoga se slaže da bi sve države članice trebale dostaviti pregled svojih geoloških lokacija prikladnih za skladištenje ugljika.

2.6. Hvatanje ugljika nužno je za ostvarenje klimatskih ciljeva EU-a i očuvanje konkurentnosti industrije. Pritom je od presudne važnosti da se hvatanje i skladištenje ugljika ne koristi u pretjeranoj mjeri i da bude usmjereno na sektore u kojima je najteže smanjiti emisije kako bi se izbjegla dugotrajna ovisnost o upotrebi fosilnih goriva u slučajevima u kojima postoje alternative, pod pretpostavkom da su one dovoljne da se zadovolji potražnja. Elektrifikacija, mjere energetske učinkovitosti i obnovljiva goriva često su troškovno najučinkovitije opcije za dekarbonizaciju. Hvatanje i skladištenje ugljika zahtijeva ulaganja i energiju. Zato bi postupno ukidanje upotrebe fosilnih goriva u industrijskim procesima trebalo biti standard, a hvatanje ugljika treba usmjeriti na slučajeve za koje ne postoje prihvatljive alternative.

2.7. Kako bi se ti ciljevi ostvarili, EGSO poziva na uravnotežen pristup u kojem se uzimaju u obzir razvojni tijek procesa i podaci prikupljeni u okviru postojećih politika. Osim toga, apsolutno je nužno preispitati postojeće politike EU-a za upravljanje ugljikom u industrijskim sektorima, uključujući sustave trgovanja emisijama i mehanizme za određivanje cijene ugljika. Izuzetno je bitno i utvrditi prepreke koje ometaju uspješnu primjenu postojeće prakse upravljanja ugljikom u industrijskim uvjetima.

2.8. Da bi industrija mogla istodobno biti konkurentna i održiva, potrebni su osposobljeni ljudski resursi, kao i jasno usmjeravanje i čvrsti savezi (radnici, poduzeća i socijalni partneri općenito). EGSO već neko vrijeme insistira na tome da treba nastaviti ulagati u prekvalifikaciju i usavršavanje radne snage kako bi se ostvarila dva cilja: prvo, povećanje privlačnosti karijera u industriji i, drugo, kombiniranje tog cilja s održivim znanjem kako bi se povećala konkurentnost i održivost poduzeća u industriji.

2.9. Logično je da se cjelokupni ekosustav uključi u izradu strategija i mjera za ambiciozno industrijsko upravljanje ugljikom u EU-u. Organizirano civilno društvo može se i mora uključiti.

2.10. EGSO smatra da je vrlo važno pružati dobar primjer pa stoga poziva na bolju komunikaciju i razmjenu znanja uz isticanje primjera uspješnih inicijativa za upravljanje ugljikom u EU-u.

2.11. Jednako tako, EU mora poticati i promicati projekte istraživanja i razvoja povezane s tehnologijama hvatanja, upotrebe i skladištenja ugljika u industriji kako bi te tehnologije postale troškovno učinkovitije i prilagodljivije.

2.12. EGSO skreće pozornost na to da strategije upravljanja ugljikom treba prilagoditi specifičnim industrijskim sektorima, pri čemu treba imati na umu njihove jedinstvene profile emisija i tehnološke potrebe. Za to je potrebna suradničko djelovanje i strategija za partnerstvo radi poticanja suradnje istraživačkih institucija, akademske zajednice i drugih javnih i privatnih organizacija kako bi se iskoristilo stručno znanje i resursi.

2.13. EGSO smatra da bi svaka država članica trebala u skladu s načelima EU-a oblikovati vlastitu strategiju, da bi EU to trebao koordinirati da provjeri jesu li preuzele primjerenu razinu obveza i da treba razmjenjivati primjere dobre prakse.

3. Posebne napomene

3.1. U zelenom planu EU-a postavljeni su ambiciozni ciljevi u pogledu smanjenja emisija stakleničkih plinova: - 55 % do 2030. i klimatska neutralnost do 2050. Kako bi se ti ciljevi ostvarili, osobito u pogledu emisija CO₂, za rješavanje problema emisija koje je teško smanjiti, odnosno emisija koje nije moguće smanjiti do ciljne vrijednosti samo povećanjem energetske učinkovitosti i učinkovitosti procesa, treba primjenjivati tehnologije CCS i CCU.

3.2. U propisima je nužno jasno razlikovati CO₂ koji nastaje iz fosilnih goriva (tj. CO₂ koji se nalazio u tlu u ležištima ugljena, prirodnog plina ili nafte) od biogenog CO₂ (tj. CO₂ koji se već nalazi u atmosferi i sekvstrira se u biomasi uslijed fotosinteze). Hvatanje CO₂ iz fosilnih izvora može značiti da se emisije izbjegavaju, dok hvatanje biogenog CO₂ može imati stvaran neto pozitivan učinak na klimu zahvaljujući trajnom uklanjanju ugljika pomoću tehnoloških ponora i dugotrajnom uklanjanju kroz upotrebu u proizvodima kao što su polimeri; to ujedno može biti održiv izvor CO₂ za kemikalije, polimere i goriva.

3.3. Važno je napomenuti da osim geoloških formacija mogu postojati i druge tehnologije koje omogućuju trajno skladištenje ugljika, na primjer mineralizacija.

3.4. Osim što se može skladištiti, CO₂ je ključna sirovina potrebna za, primjerice, kemijsku industriju i pića. Važan dio europske strategije za upravljanje ugljikom trebalo bi biti zamjenjivanje industrijske potražnje za CO₂ kružnim i održivim izvorima CO₂. Potrebno je poticati upotrebu kružnog ugljika.

3.5. Hvatanje i skladištenje CO₂ iz fosilnih izvora već je priznato u Direktivi o sustavu trgovanja emisijama, ali trenutačno ne postoje poticaji za hvatanje biogenog CO₂. Zato bi se trebalo više usmjeriti na pružanje poticaja za hvatanje, skladištenje i upotrebu biogenog CO₂. Jedna je mogućnost povezati hvatanje biogenog CO₂ sa sustavom trgovanja emisijama, primjerice tako da se uklanjanjem stvaraju nove emisijske jedinice.

3.6. Mnoge proizvodne industrije stvaraju emisije CO₂, npr. naftne i plinske elektrane, elektrane na ugljen/lignit, postrojenja za proizvodnju željeza i čelika, postrojenja za proizvodnju cementa, kemijska industrija, elektrane na biomasu i otpad te pogoni za proizvodnju gnojiva. Iako ti sektori (koji stvaraju 20 % globalnih emisija CO₂ u EU-u) trenutno razvijaju nove procese bez ugljika, da bi drastično smanjili svoje emisije CO₂ u velikoj će se mjeri oslanjati na tehnologije uklanjanja ugljika. Dekarbonizacija industrije nije nužna samo radi borbe protiv globalnog zagrijavanja, već predstavlja i ključan korak u postupnom smanjenju ovisnosti o fosilnim gorivima.

3.7. U procesu hvatanja i skladištenja ugljika CO₂ se odvaja od industrijskih izvora, a zatim se nastavlja odvajati pomoću raznih podtehnologija: apsorpcije, adsorpcije, membrana, izgaranja u petlji pri visokoj temperaturi, a odnedavno i pomoću izravnog hvatanja iz zraka (pri čemu se CO₂ izdvaja izravno iz zraka). CO₂ se zatim komprimira radi daljnjeg transporta, uglavnom cjevovodima, ali ponekad i kamionima, vlakovima ili brodovima. Posljednji je korak skladištenje na geološkim lokacijama na kopnu i moru: u slanim formacijama (primjerice, od 1996. u norveškom plinskom polju Sleipner u Sjevernom moru) ili slojevima ugljena koji se ne mogu rudariti. Stoga je nužno pratiti kako se ugljični dioksid ponaša u geološkim naslagama kako bi se provjerila postojanost tog oblika smanjenja emisija.

3.8. Prvi koraci procesa hvatanja i upotrebe ugljika (CCU) jednaki su onima u procesima hvatanja i skladištenja ugljika (CCS), no u tom slučaju krajnji cilj nije trajno skladištenje CO₂, nego se uhvaćeni ugljikov dioksid pretvara u vrijedne tvari ili proizvode, kao što su kemikalije i polimerni materijali (plastika, beton), alkoholi te ugljikovodici i derivati. S obzirom na znatan potencijal CCU-a sve je veći interes za tim procesom u raznim srodnim područjima (npr. mogao bi biti ključan za dekarbonizaciju sektora zračnog i pomorskog prometa pomoću sintetičkih goriva).

3.9. Kad je riječ o uvođenju infrastrukture za transport, potrebno je definirati zdravstvena i sigurnosna pravila povezana s radnim uvjetima specifičnima za to područje, i u tu svrhu intenzivirati konstruktivni dijalog među socijalnim partnerima.

3.10. Za otvaranje novih radnih mjesta u području tehnologija CCS-a i CCU-a bit će potrebno odgovarajuće osposobljavanje kroz strukovno obrazovanje i osposobljavanje i usavršavanje radnika i inženjera, kao i nacionalni programi osposobljavanja.

3.11. Kako bi se provedi ti projekti CCS-a i CCU-a, potrebno je u ranim fazama procesa uključiti sve dionike, odnosno industrijalce, javna tijela, civilno društvo, nevladine organizacije i sindikate. To će biti ključno za društvenu prihvaćenost. Bit će potrebno okupiti oblikovatelje politika na lokalnoj i nacionalnoj razini te poduzeća i društvene aktere kao što su sindikati, nevladine organizacije za zaštitu okoliša i predstavnici lokalnih zajednica kako bi se pokrenuo transparentan dijalog o važnosti projekata CCS-a i CCU-a i koristima koje oni donose. Takva promjena u industrijskim poduzećima na koje utječu CCS i CCU iziskuje pravednu tranziciju u kojoj nitko neće biti zapostavljen. U obzirnom socijalnom dijalogu sa sindikatima treba osigurati da se radnicima kojima je potrebna prekvalifikacija ponudi odgovarajuće osposobljavanje.

3.12. EGSO smatra da bi se kampanjama za informiranje javnosti trebalo osigurati da građani shvate važnost tog pitanja, a ujedno i širiti znanje i obavještavati o postojećim emisijama CO₂.

3.13. EGSO napominje da za tehnologije za hvatanje ugljika ne postoji energetski učinkovit pristup. Trošak tog energetski intenzivnog procesa nikako se ne smije podcijeniti i potrebno ga je uskladiti s planom REPowerEU.

3.14. U postojećem sustavu EU-a za trgovanje emisijama nastoji se potaknuti smanjenje emisija njihovim mjerenjem. Tehnologije CCU-a omogućuju ponovnu upotrebu uhvaćenog ugljika, stoga ga ne bi trebalo dvostruko računati (kad se ispusti prvi put i kad se ponovno ispusti u novom procesu).

4. Financijski okviri

4.1. Troškovi CCS-a i CCU-a trenutačno su visoki, pa ih poduzeća ne mogu financirati bez poreznih olakšica, javnog financiranja ili zajmova. Troškovi će se smanjiti kad se tehnologije budu primjenjivale u velikim razmjerima i kad se uvede infrastruktura za transport (cjevovodi). Procjene troškova znatno se razlikuju zbog neizvjesnosti buduće cijene CO₂.

4.2. Sredstva namijenjena za CCS i CCU trebalo bi na odgovarajući način detaljno označiti i staviti u kontekst ukupnog financiranja za industrijski plan u okviru zelenog plana.

4.3. Prema početnim procjenama troškova, da bi se ostvarili ciljevi za 2030., potrebno su ulaganja od 3 milijarde EUR za razvoj skladišnih geoprostora, od 6 do 9 milijardi EUR za infrastrukturu za transport i od 13 do 103 EUR po toni za hvatanje CO₂ na točkastim izvorima. (1) EGSO preporučuje da se izradi jasan plan ulaganja u kojem će se opisati svaki izvor financiranja za razvoj tehnologija CCS-a i CCU-a. Svako javno financiranje treba biti popraćeno mehanizmom socijalne uvjetovanosti u svrhu stvaranja i zadržavanja kvalitetnih radnih mjesta. EGSO stoga pozdravlja sve programe kojima se inovacije i resursi mogu usmjeriti prema toj kritično potrebnoj promjeni. To obuhvaća:

- Inovacijski fond (porezi iz ETS-a) u kojem se 25 milijardi EUR namjenjuje CCS-u i CCU-u,
- Instrument za povezivanje Europe za transportnu mrežu,
- Mehanizam za oporavak i otpornost za potporu ulaganjima u čiste tehnologije,
- Fond za pravednu tranziciju za regije koje se suočavaju sa socijalnim izazovima,
- Obzor Europa za istraživanje i razvoj.

(1) Komunikacija Komisije COM(2024) 62, točka 5.1. Ulaganje i financiranje, str. 20.

4.4. Jedan od problema u financiranju CCS-a i CCU-a jest da se moraju obuhvatiti različiti dijelovi lanca vrijednosti: izvor emisija, hvatanje, transport, skladištenje i upotreba. Drugi je problem održivost poslovnih modela za te procese, što ovisi o cijeni ugljika u sustavu EU-a za trgovanje emisijama.

4.5. Očekuje se da će većina ulaganja potrebnih za uvođenje tih novih i čistih tehnologija za hvatanje i ponovnu upotrebu ugljika u narednim godinama doći iz privatnog sektora. Međutim, europska i nacionalna sredstva moraju imati ključnu ulogu u povećanju privatnih ulaganja i privlačenju raznih inovativnih projekata.

5. Trgovanje ugljikom i izbjegavanje emisija ugljika

5.1. EGSO smatra da sustav EU-a za trgovanje emisijama i međunarodna tržišta ugljika mogu imati ključnu ulogu u troškovno učinkovitom smanjenju globalnih emisija stakleničkih plinova. ETS EU-a iz paketa „Spremni za 55 %” nedavno je proširen kako bi se obuhvatili dodatni gospodarski sektori, uključujući zgrade, cestovni i pomorski promet i zrakoplovstvo. Člankom 6. Pariškog sporazuma već se utvrđuje pravna osnova za korištenje međunarodnih tržišta ugljika putem međunarodnog trgovanja emisijskim jedinicama u skladu s pouzdanim pravilima izračuna. Ti mehanizmi za trgovanje ugljikom i određivanje njegove cijene trebali bi biti korisni za industrijsko upravljanje ugljikom.

5.2. EGSO napominje da postoji nekoliko zakonodavnih inicijativa koje bi se mogle iskoristiti za potporu sektorskim mjerama koje doprinose uklanjanju ugljika i izbjegavanju emisija ugljika. Dobar je primjer Uredba o uklanjanju ugljika i sekvestraciji ugljika u poljoprivredi, kojom se uspostavlja prvi dobrovoljni okvir na razini EU-a za certificiranje uklanjanja ugljika, njegove sekvestracije u poljoprivredi i njegovog skladištenja u proizvodima proizvedenima u Europi. Kad je riječ o prijevozu, EU trenutno raspravlja o usklađenom mehanizmu za izračun emisija stakleničkih plinova iz prijevoznih usluga, odnosno o tzv. Uredbi CountEmissionsEU, što se također mora uzeti u obzir.

5.3. EGSO smatra da bi projekti za smanjenje količine ugljika trebali uključivati i uklanjanje ugljika i izbjegavanje emisija ugljika. Međutim, smatra da se izbjegavanje emisija ugljika na razini EU-a trenutno nedovoljno podupire iako su ulaganja u rješenja te vrste već polučila uspješne rezultate u području komunalnih usluga, prijevoza i grijanja. Stoga preporučuje uspostavu novog, zasebnog, dobro osmišljenog i pouzdanog sustava kredita za izbjegavanje emisija ugljika, koji bi imao visok integritet i oslanjao se na pouzdane metodologije koje tek treba razviti. EGSO smatra da bi krediti za izbjegavanje emisija ugljika nudili poticaje za dekarbonizaciju i osigurali financijska sredstva za projekte nulte stope emisija. Istodobno skreće pozornost na to da se emisijske jedinice iz ETS-a EU-a ne smiju koristiti kao „krediti” jer bi to moglo ugroziti tržišnu prirodu tog sustava.

5.4. EGSO smatra da treba napomenuti i to da bi zbog cijena na tržištu ugljika izbjegavanje emisija ugljika moglo biti izvor dodatnih prihoda. Subjekti čije su emisije male i koji imaju višak ugljičnih kredita mogli bi prodavati „neiskorištene” emisije subjektima čije su emisije velike. Taj tržišni mehanizam omogućuje izdavanje ugljičnih kredita kao oblika financiranja budućih projekata niskih emisija.

5.5. Osim toga, u ETS-u trenutno postoje poticaji (smanjeni broj besplatnih emisijskih jedinica i visoke cijene ugljika) za subjekte s visokim emisijama da smanjuju svoje emisije. Pravila za trgovanje ugljičnim kreditima među poduzećima jasna su i omogućuju jednostavan prijenos vlasništva, ali još uvijek nisu dobro poznata. Ta pravila treba proširiti da bi se subjekte koji ispuštaju malo emisija potaknulo da ih dodatno smanje i za to prime financijska sredstva. Trebalo bi promicati veću jasnoću.

5.6. EGSO smatra da bi financiranje EU-a i država članica trebalo imati ulogu u iskorištavanju privatnih ulaganja i privlačenju brojnih inovativnih projekata koji se bave CCS-om, CCU-om i smanjenjem i izbjegavanjem emisija ugljika.

Bruxelles, 30. svibnja 2024

Predsjednik
Europskog gospodarskog i socijalnog odbora
Oliver RÖPKE
